

II

Conducerea războiului

Sun Tzu a spus:

1. În general, operațiunile militare necesită o mie de care ușoare și o mie de care grele acoperite cu piele, fiecare tras de câte patru cai, și o sută de mii de soldați cu platoșe.

Tu Mu: „...Altădată în luptele cu care, «cele acoperite cu piele» erau fie ușoare, fie grele. Carele grele erau folosite pentru transportul halebardelor, armelor, al materialelor militare, al obiectelor de valoare și al uniformelor. Ssu Ma Fa spunea: «Un car transportă trei ofițeri cu platoșe; șaptezeci și doi de infanteriști îi însoțeau. Se mai adaugă zece bucătari și servitori, cinci oameni care să aibă grijă de uniforme, cinci rânđași la cai pentru nutreț și cinci oameni care aveau sarcina să adune lemne pentru foc și să scoată apă. Șaptezeci și cinci de oameni pentru fiecare car ușor,

douăzeci și cinci pentru căruța cu bagaje, astfel încât în total o sută de oameni formează o companie.»¹

2. Dacă proviziile sunt transportate pe o distanță de o mie de li, cheltuielile în spatele și pe teatrul de operațiuni, alocațiile destinate să acopere întreținerea consilierilor și a oaspeților, costul furniturilor, cum ar fi cleiul și lacul și cel al carelor și al armamentului se vor ridica la o mie de galbeni pe zi. Dacă se dispune de această sumă se poate indica o oaste cu o sută de mii de oameni de trupă.²

Li Ch'uan: „Însă, în timp ce armata va înainta în teritoriu străin, vistieria se va goli în interiorul teritoriului național.”

Tu Mu: „În armată, există un ritual de vizite amicale făcute de către seniori vasali. De aceea, Sun Tzu vorbește despre consilieri și oaspeți.”

---

¹ Proporția efectivelor de luptă, în raport cu efectivele de întreținere, era deci de 3 la 1.

² Moneda de aur era bătută în Ch'u începând din anul 400 î.H., dar în realitate Sun Tzu nu folosește termenul „aur”. Acela pe care îl folosește înseamnă „monedă metalică.”

3. Victoria este obiectivul principal al războiului.¹ Dacă ea întârzie, armele se tocesc și moralul se macină. Când trupele vor ataca orașele, ele vor fi la capătul puterilor.

4. Când armata se va angaja în campanii îndelungate, resursele statului nu vor fi suficiente.

Chang Yu: „...Campaniile împăratului Wu al hanilor au trăgănat fără niciun rezultat. Odată vistieria golită, împăratul a promulgat un edict de austeritate.“

5. Când armele își vor fi pierdut tăișul, când înflăcărarea se va stinge, când forțele vor fi epuizate și vistieria va fi golită, suveranii vecini vor profita de slăbiciunea ta pentru a acționa. Și chiar dacă ai consilieri pricepuți, niciunul dintre ei nu va fi în stare să întocmească planuri de viitor adecvate.

6. Dacă deja am auzit vorbindu-se despre succese într-un război de scurtă durată, dus

---

¹ Se inserează caracterul Kuei după cei șapte clasici militari. În acest context, acest caracter are sensul de „ceea ce are valoare“ sau „ceea ce este apreciat“.

fără îndemânare, n-am văzut încă un succes în cazul unei operațiuni de lungă durată, chiar purtată cu iscusință.

Tu Yu: „Un atac poate fi lipsit de ingeniozitate, dar el trebuie neapărat să se desfășoare cu viteza fulgerului.”

7. Căci nu s-a văzut niciodată ca un război prelungit să fie convenabil vreunei țări.

Li Ch'uan: „În analele Primăverii și Toamnei se citește: «Războiul este asemănător focului; cei ce nu vor să depună armele pier uciși de arme.»”

8. Astfel, cei ce sunt incapabili să înțeleagă pericolele inerente la folosirea trupelor sunt tot atât de incapabili să înțeleagă cum să le conducă spre victorie.

9. Cei ce sunt experți în arta războiului nu au nevoie de o a doua recrutare și o singură aprovizionare le este de ajuns.¹

---

¹ Comentatorii se lasă purtați în discuții interminabile în ceea ce privește numărul de aprovizionări. În această versiune citim: „Nu le trebuie trei”, adică le trebuie numai două, mai precis una la plecare și a doua la întoarcere. Între timp, ei mănâncă de la

10. Ei își iau echipamentul la plecare; pentru hrană, ei contează pe inamic. Astfel, armata este aprovizionată din abundență.

11. Când o țară este secătuită de pe urma operațiunilor militare, cauza este prețul ridicat al transporturilor pe distanțe lungi, trimiterea proviziilor la depărtare lasă poporul în cele mai grele lipsuri.

Chang Yu: „...Dacă armata va trebui să fie aprovizionată cu cereale la o distanță de o mie de li, oamenii vor avea un aspect înfometat.”¹

12. Acolo unde se află o armată, prețurile sunt ridicate, când prețurile urcă, averea popoului se epuizează. Când resursele țării sunt epuizate, țăranii sunt sleiți.²

---

inamic. Versiunea TPYL (ce urmează pe Ts'ao Ts'ao) spune: „Ei nu au nevoie să fie reaprovizionați”, în timpul campaniei, se înțelege.

¹ Acest comentariu figurează în capitolul V, versetul 10, dar el pare mai la locul lui aici.

² Variantă: Aproape de locul unde se găsește armata (adică în sectorul operațional), mărfurile sunt scumpe; când mărfurile sunt scumpe... această „sleire” face aluzie la impozitele speciale, la rechiziții de animale și de cereale și la transport.

Chia Lin: „Când trupele sunt concentrate, prețul tuturor mărfurilor crește, pentru că fiecare își propune să scoată profituri foarte mari.”¹

13. Din cauza acestei uzuri a forțelor și bogățiilor, gospodăriile câmpiilor principale vor sărăci de tot, resursele lor fiind reduse cu șapte zecimi.

Li Ch’uan: „Dacă războiul se prelungește, bărbații și femeile vor fi supărați că nu se pot căsători și vor fi reduși la mizerie sub greutatea cheltuielilor de transport.”

14. În ceea ce privește cheltuielile guvernului, cele datorate de stricarea carelor, de istovirea cailor, de echiparea cu armuri și căști, săgeți și arbalete, lănci, scuturi pentru mână și corp, cu animale de tracțiune și vehicule de aprovizionare se vor ridica la 60% din total.²

---

¹ Acestui comentariu, care venea în urma versului de mai sus, i s-a schimbat locul.

² Sun Tzu folosește aici caracterul care desemnează specific „arbaleta”.

15. În consecință, generalul avizat veghează ca trupele sale să se hrănească pe seama inamicului, căci o baniță de alimente luată de la inamic face cât douăzeci de ale sale.

Chang Yu: „Dacă trebuie transportate alimente pe o distanță de o mie de li, douăzeci de banițe vor fi consumate pentru unul singur livrat armatei... Dacă traseul prezintă dificultăți, vor fi necesare cantități mai mari.”

16. Dacă trupele își masacrează inamicul, este din cauză că se află la capătul rezistenței lor psihice.¹

Ho Yen Hsi: „Atunci când armata Yen încercuia Chi Mo în ținutul Ch'i, soldații tăiară nasurile tuturor prizonierilor Ch'i.² Oamenii din Ch'i, ieșindu-și din fire, se apărară cu îndârjire. T'ien Tan trimise un agent secret să spună: «Tremurăm de teama ca nu cumva voi, oamenii din Yen, să nu scoateți din morminte trupurile strămoșilor noștri. Ah! Ne-ar îngheța sângele în vine.»”

Imediat, armata Yen se năpusti și violă mormintele și arse cadavrele. Apărătorii lui Chi

---

¹ Acest verset nu pare a fi la locul potrivit.

² Acest asediu a avut loc în anul 279 î.H.

Mo asistară de pe înălțimile zidurilor orașului la acest spectacol, și cu ochii în lacrimi fură cuprinși de dorința de a se arunca în luptă, căci furia le înzecise forța. T'ien Tan își dădu seama că trupele erau gata, și aplică ținutului Yen o dureroasă înfrângere.“

17. *Îți jefuiești inamicul pentru că îi râvnești bogăția.*

Tu Mu: „...Sub a doua dinastie Han, Tu Hsiang, prefectul din Chin Chou, atacă rebelii din P'uet Chou, printre alții, pe Pu' Yang și pe P'an Hung. El pătrunse în Nan Hal, unde distruse trei tabere, și puse mâna pe o importantă sumă de bani. În acest timp, P'an Hung și partizanii săi rămâneau puternici și numeroși, în vreme ce trupele lui Tu Hsiang, în prezent bogate și arogante, nu mai aveau nici cea mai mică dorință să se lupte.

Hsiang spune: «Pu' Yang și P'an Hung sunt rebeli de zece ani. Amândoi sunt versați în arta atacului și a apărării. Ceea ce ar trebui să facem, în realitate, este să unim forțele tuturor prefecturilor și apoi să-i atacăm. Pentru moment, trebuie să incităm soldații să meargă la vânătoare.» Astfel că soldații de toate gradele se duseră împreună să prindă vânatul în capcană.

De îndată ce aceștia plecară, Tu Hsiang trimise oameni în taină pentru a le incendia tabăra. Bogățiile pe care le strânseseră fură complet distruse. Când vânătorii se întoarseră, toți plângeau.

Tu Hsiang spune: «Bogățiile și bunurile lui Pu Yang și ale partizanilor săi sunt de ajuns pentru a îmbogăți mai multe generații. În timp ce voi, domnilor, n-ați arătat încă tot ce puteți. Ceea ce ați pierdut nu reprezintă decât o mică parte din ceea ce au ei. De ce să vă faceți griji?»

Când soldații auziră aceste cuvinte, apucați de furie, au vrut să se lupte. Tu Hsiang ordonă să fie hrăniți caii și toți să mănânce în pat, apoi dis-de-dimineasă ei atacă tabăra rebelilor. Yang și Hung nu se pregătiseră deloc. Trupele lui Tu Hsiang îi atacă cu violență și îi zdrobiră.¹”

Chang Yu: „...Sub această dinastie imperi-
ală, când Eminentul Fondator ordonă genera-
lilor să atace Shu, el decretă: «În toate orașele
și prefecturile care vor fi cucerite, veți trebui,

---

¹ Ei luă o masă preparată mai înainte, ca să evite pregătirea focului pentru încălzirea hranei de la micul dejun.

în numele meu, să goliți vistieriile și magazinele publice pentru a-i distra pe ofițeri și pe oameni. Ceea ce vrea statul este numai pământul.»“

18. În consecință, dacă într-o luptă de care, mai mult de zece din ele sunt capturate, recompensează-i pe cei care l-au luat pe primul. Înlocuiește drapelurile și stindardele inamicului cu ale voastre, amestecă cu ale voastre carele recuperate și dă oameni care să le conducă.

19. Tratează-i bine pe prizonieri și ai grijă de ei.

Chang Yu: „Toți soldații luați prizonieri trebuie să fie îngrijiți cu o sinceră generozitate, pentru ca să poată fi folosiți de noi.“

20. Iată ce se numește „a câștiga o bătălie și a deveni mai puternic“.

21. Esențială în război este, deci, victoria, nu aparițiile prelungite. Iată de ce generalul care înțelege războiul este stăpânul destinului poporului și arbitrul destinului națiunii.

Ho Yen Hsi: „Dificultățile inerente la numirea unui comandant-șef sunt aceleași astăzi, ca și altădată.”¹

---

¹ Ho Yen Hsi a scris acestea probabil către anul 1050.

